

RAZGOVOR sa Isusom O SEDMOM DANU

Gordon Anderson

Razgovor sa Isusom

Kaži mi, Gospode, da li si za svoje sledbenike odredio neki naročito dan za odmor?
«Bejah u Duhu u dan Gospodnji.» (Otkrivenje 1,10; Bakotić)

Koji je dan Gospodnji? Nad kojim danom si Ti Gospodar?
«Jer je gospodar i od subote sin čovečiji.» (Matej 12:8)

Sedmica ima sedam dana. Koji je od njih dan odmora?
«A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu.» (2 Mojsijeva 20,10)

Da li je sedmi ili prvi dan sedmice – dan odmora?
«Vrativši se pak pripraviše mirise i miro; i u subotu dakle ostaše na miru po zakonu. A u prvi dan nedeljni dodjoše vrlo rano na grob, i donesoše mirise što pripraviše, i neke druge žene s njima; ali nadjoše kamen odvaljen od groba. I ušavši ne nadjoše tela Gospoda Isusa.» (Lukia 23,56-24,3)

Da li si svojom smrću na Golgoti ukinuo Deset zapovesti?
«Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke; nisam došao da pokvarim, nego da ispunim.» (Matej 5,17)

Da li «ispuniti» znači isto što i «ukinuti»?
«Nosite bremena jedan drugoga, i tako ćete ispuniti zakon Hristov.» (Galatima 6,2)
«Ako dakle zakon carski izvršujete po pismu: ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe, dobro činite.» (Jakov 2,8)

Gospode, da li si možda neku svoju Zapovest izmenio, tako da Tvoji sledbenici danas mogu da drže nedelju umesto sedmog dana?
«Jer vam zaista kažem: dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši.» (Matej 5,18)

Zar Subota nije jevrejska?
«Subota je načinjena čoveka radi, a nije čovek subote radi.» (Marko 2,27)

Da li su posle Tvog raspeća, Tvoji sledbenici prestali da poštuju Subotu?
«U subotu dakle ostaše na miru po zakonu.» (Luka 23,56)

Učenici su kao uspomenu na vaskrsenje, od tada svetkovali nedelju umesto Subote. Da li su to zaista činili?
«A kad se Pavle sa svojim društvom odveze iz Pafa, dodjoše u Pergu Pamfilijsku, a Jovan se odvoji od njih, i vrati se u Jerusalim. A oni otišavši iz Perge dodjoše u Antiohiju Pisidijsku, i ušavši u zbornicu u dan subotni sedoše.» (Dela 13,13.14)

Zar se ovde ne radi o događaju koji se samo jednom desio?

«I Pavle po običaju svome udje k njima, i tri subote razgovara se s njima iz pisma.» (Dela 17,2)

Možda se apostol Pavle u Subotu sretao sa Jevrejima, a u nedelju sa mnogobošcima?

«A kad izlažahu iz zbornice Jevrejske, moljahu neznabošci da im se ove reči u drugu subotu govore. A u drugu subotu sabra se gotovo sav grad da čuju reči Božje.» (Dela 13,42.44)

Gospode, da li postoje i druga ukazivanja na to da je Pavle svetkovao Subotu?

«A u dan subotni izidjismo iz grada k vodi gde beše bogomolja; i sedavši govorismo k ženama koje se bejahu sabrale.» (Dela 16,13)

Da li Božja reč govori da je apostol Pavle u Subotu govorio, kako Jevrejima, tako i neznabošcima?

«I prepiraše se u zbornicama svake subote, i nadgovaraše Jevreje i Grke.» (Dela 18,4)

Šta je apostol Pavle učio o svetkovanju Subote?

«Znači, Božjem narodu preostaje subotni mir. Ko, naime, udje u njegov mir taj je počinuo od svojih dela – kao i Bog od svojih.» (Jevrejima 4,9.10; Čarnić)

Na koji dan misli apostol Pavle kada piše da i mi treba da se odmaramo, kao i Bog koji je to učinio?

«Jer negde reče za sedmi dan ovako (1. Mojsijeva 2,1): i počinu Bog u dan sedmi od sviju dela svojih.» (Jevrejima 4,4)

Kako je svetkovanje nedelje uvedeno u hrišćanstvo? Pošto Ti nisi promenio Božji zakon, ko je to učinio?

«I govoriće reči na višnjega... i pomišljaće da promeni vremena i zakone.» (Danilo 7,25)

Hoćeš li time da kažeš da postoji sila koja smatra da ima pravo da promeni Božji zakon?

«Da nije imala tu moć, ona ne bi mogla učiniti ono sa čim se ne bi složile sve savremene religijske vodje: Ona ne bi mogla Subotu, sedmi dan, zameniti svetkovanjem nedelje, prvog dana u sedmici – promenom za koju ne postoji nikakav biblijski autoritet.» (Doktrinarni katehizis, str. 174)

Gospode, da li je zaista toliko važno koji dan svetkujem? Zar nije jedan dan isto tako dobar kao i drugi?

«Ne znate li da kome dajete sebe za sluge u poslušanje, sluge ste onoga koga slušate, ili greha za smrt, ili poslušanja za pravdu.» (Rimljanima 6,16)

Gospode, zar ne mogu svakog dana da Te obožavam?

«Šest dana radi i svršuj sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu.» (2 Mojsijeva 20,9.10)

Šta ću postići ako odlučim da svetkujem nedelju umesto Subote?

«No zaludu me poštuju učeći naukama i zapovestima ljudskim.» (Matej 15,9)

Šta misliš o svetkovanju nedelje?

«Ukidoste zapovest Božju za običaje svoje.» (Matej 15,6)

Ipak, sigurno ne mogu biti u zabludi, jer milioni hrišćana svetkuju nedelju.

«Jer su široka vrata i širok put što vode u propast, i mnogo ih ima koji njim idu.» (Matej 7,13)

Ako je sedmi dan zaista dan odmora, zašto ga onda čuveni evandjelisti, propovednici i crkvene vodje ne svetkuju?

«Nema ni mnogo premudrih po telu, ni mnogo silnih ni mnogo plemenitih; nego što je ludo pred svetom ono izabra Bog da posrami premudre; i što je slabo pred svetom ono izabra Bog da posrami jako.» (1 Korinćanima 1,26.27)

Gospode, ali ja sam Te prihvatio kao ličnog Spasitelja. Znam da si me i Ti prihvatio; uvek sam svetkovao nedelju. Sigurno neću propasti, ako i dalje svetkujem nedelju?

«Ne gledajući dakle Bog na vremena neznanja, sad zapoveda svim ljudima svuda da se pokaju.» (Dela 17,30)

Ti me, ipak nećeš odbaciti, samo zato što svetkujem nedelju, ili?

«Koji govori: poznajem ga, i zapovesti njegovih ne drži, laža je i u njemu istine nema.» (1. Jovanova 2,4)

Zar nije dovoljno da ljubim Boga i svoje bližnje?

«Jer je ovo ljubav Božja da zapovesti njegove držimo; i zapovesti njegove nisu teške.» (1. Jovanova 5,3)

Da li to znači da moram da poštujem i držim svih Deset zapovesti?

«Jer koji sav zakon održi a sagraši u jednome kriv je za sve. Jer onaj koji je rekao: ne čini preljube, rekao je i: ne ubij. Ako dakle ne učiniš preljube a ubiješ, postao si prestupnik zakona.» (Jakov 2,10.11)

Da li si i Ti, Gospode, svetkovao Subotu?

«I dodje u Nazaret gde beše odrastao, i udje po običaju svome u dan subotni u zbornicu, i ustade da čita.» (Luka 4,16)

Gospode to je bilo pre 2000 godina. Kada bi Ti danas živeo medju nama, zar ne bi onda u nedelju išao u crkvu?

«Jer ja Gospod ne menjam se.» (Malahija 3,6)

«Isus Hristos juče je i danas onaj isti i vavek.» (Jevrejima 13,8)

Da li to, Gospode znači, da neću doći na Nebo, ako ne svetkujem Subotu?

«Ako želiš ući u život, drži zapovesti.» (Matej 19,17)

Još uvek ne shvatam zašto je ovaj dan tako važan?

«I blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga.» (1. Mojsijeva 2,3)

«Gle, primih da blagoslovim; jer je on blagoslovio, a ja neću poreći.» (4. Mojsijeva 23,20)

«Jer kad ti, Gospode, blagosloviš, biće blagosloven doveka.» (1. Dnevnika 17,27)

Meni se čini da bi bilo dovoljno kada bih svetkovao bilo koji od sedam dana.

«Neki se put čini čoveku prav, a kraj mu je put k smrti.» (Priče 16,25)

Gospode, teško je svetkovati Subotu? Ja sam prihvatio Tebe za svog Spasitelja. Hoće li me to odvesti na Nebo?

«Neće svaki koji mi govori: Gospode! Gospode! Ući u carstvo nebesko; no koji čini po volji oca mojega koji je na nebesima.» (Matej 7,21)

Ali, Gospode, ja se molim!

«Ko odvrća uho svoje da ne čuje zakona i molitva je njegova mrska.» (Priče 28,9)

Gospode, posećujem jednu crkvu u kojoj se svetkuje nedelja. Tamo sam doživeo čudesna izlečenja i sreo ljude koji imaju dar raznih jezika. Oni su primili Toronto-blagoslov. Da li je moguće da su na pogrešnom putu?

«Mnogi će reći meni u onaj dan: Gospode! Gospode! Nismo li u ime tvoje prorokovali, i tvojim imenom djavole izgonili i tvojim imenom čudesa mnoga tvorili? I tada ću im ja kazati: nikad vas nisam znao; idite od mene koji činite bezakonje.» (Matej 7,22.23)

Sada sam shvatio da je sedmi dan Subota, dan odmora. Šta ako izgubim posao, zato što Subotom neću raditi?

«Jer kakva je korist čoveku ako zadobije sav svet a duši svojoj naudi?» (Marko 8,36)

Moram da se staram o svojoj porodici. Kako će ona opstati ako izgubim posao?

«Ne brinite se dakle govoreći: šta ćemo jesti, ili, šta ćemo piti ili čim ćemo se odenuti?... A zna i otac vaš nebeski da vama treba sve ovo. Nego išтите najpre carstva Božjega, i pravde njegove, i ovo će vam se sve dodati.» (Matej 6,31-33)

Gospode, kada počnem da svetkujem Subotu, hoće li moji prijatelji pomisliti da sam poludeo?

«Blago vama ako vas uzasramote... i reku na vas svakojake rdjave reči lažući, mene radi. Radujte se i veselite se, jer je velika plata vaša na nebesima.» (Matej 5,11,12)

Šta da činim ako moja porodica ne želi da ide sa mnom ovim putem? To bi moglo da uništi moj brak.

«Koji ne uzme krsta svojega i ne podje sa mnom nije mene dostojan.» (Matej 10,37,38)

Gospode, ne verujem da će svi problemi koji me budu snalazili prestati kada počnem da svetkujem Subotu.

«Dosta ti je moja blagodat; jer se moja sila u slabosti pokazuje sasvim.» (2. Korinćanima 12,9)

Želiš li da mi zaista kažeš da ću stići na Nebo samo ako svetkujem Subotu?

«Blago onima koji tvore zapovesti njegove, da im bude vlast na drvo života i da udju na vrata u grad.» (Otkrivenje 22,14)

Gospode, da li ćemo i tamo svetkovati Subotu?

«Jer kao što će nova nebesa i nova zemlja, što ću ja načiniti, stajati preda mnom, veli Gospod, tako će stajati seme vaše i ime vaše. I od mladine do mladine, i od subote do subote dolaziće svako telo da se pokloni preda mnom, veli Gospod.» (Isaija 66,22.23)

Gospode, onda neka bude volja Tvoja i na Zemlji kao i na Nebu. Tvojom pomoći svetkovaću Subotu.

«Dobro slugo dobri i verni.» (Matej 25,21)

(Pokloni mi Gospode Isuse svoju mudrost, svoju nesebičnost i svoje ponašanje puno ljubavi, da moja porodica, moji prijatelji i moji neprijatelji mojim svetkovanjem Subote i blagoslovima koji iz toga proističu, takodje prime Tvoja dobra.)

Kada je izvršena ova promena?

«Mi držimo nedelju umesto subote, zato što je Katolička crkva na Saboru u Laodikeji (336. n.e) prenela svetost subote na nedelju.» (Katehizis Katoličke crkve za obraćenike, str. 50)

Da li sveštenici iz drugih Crkava govore da svetkovanje nedelje u Bibliji nije potvrđeno?

«I gde nam se u Svetom pismu kaže da uopšte treba da svetkujemo prvi dan?

Zapovedjeno je da svetkujemo sedmi dan, ali nigde nam nije zapovedjeno da svetkujemo prvi dan. Mi svetkujemo prvi dan sedmice iz istog razloga iz koga držimo i mnoge druge stvari: ne na osnovu Biblije, nego zato što je to Crkva naredila.» (Isak Vilijams, Anglikanska crkva)

«Tačno je da ne postoji izričita zapovest o krštavanju dece, a isto tako da ne postoji ni za svetkovanje prvog dana sedmice. Mnogi veruju da je Hristos promenio Subotu. Međutim, po Njegovim rečima zaključujemo da nije došao u tu svrhu. Ko veruje da je Isus promenio Subotu, podupire to samo pretpostavkom.» (Amos Bini, Metodistička crkva)

«Postojala je i postoji jedna zapovest za svetkovanje dana odmora, ali ovaj dan odmora nije nedelja. Ipak, brzo je kazano i to, sa izvesnom radošću, da je dan odmora sa sedmog dana prenesen na prvi dan sedmice, i to sa svim njegovim dužnostima, pravima i zabranama.

Dok intenzivno sakupljam obaveštenja o ovoj temi, koju godinama proučavam, pitam se: 'Gde se nalazi osnova za takvu zamenu? Ne u Novom zavetu – apsolutno ne? Ne postoji nijedan biblijski dokaz za promenu ustrojstva dana odmora sa sedmog na prvi dan sedmice.'» (E.T.Hiskoks, pisac Baptističkog priručnika)

«U Novom zavetu ne postoji nijedna reč, nikakvo ukazivanje, koji bi naredili uzdržavanje od rada u nedelju. Na potpuno istoj lestvici nalazi se praznik Pepeljara sreda i vreme posta sa svetkovanjem nedelje. Nedeljni odmor nije određen nikakvim božanskim zakonom.» (Kenon Ejton, Anglikanska crkva)

«Potpuno je jasno: Koliko god strogo ili predano držali nedelju, mi time ne svetkujemo dan odmora. Dan odmora je uspostavljen naročito Božjom zapovešću. Takvu zapovest za svetkovanje nedelje ne možemo navesti... U Novom zavetu ne postoji ni jedan jedini stih koji napominje da ćemo ikakvu kaznu navući na sebe, ako prekršimo tobožnju svetost nedelje.» (R.V.Dejl, Kongregaciona crkva)

«Kada bi se u Svetom pismu moglo ukazati na jedno jedino mesto koje tvrdi da su sam Gospod ili apostoli odredili takvu zamenu subote nedeljom, tada bi se na ovo pitanje moglo lako odgovoriti. Ko je zamenio subotu i ko ima pravo da to učini?» (Džordž Sverdrup, Luteranska crkva)

«Sveto ime sedmoga dana je Subota. Ove činjenice ne mogu se osporavati (2. Mojsijeva 20,10)... Jasno biblijsko učenje o ovoj temi bilo je poznato u svim epohama. Ni jedan jedini put učenici nisu primenjivali ovaj zakon o danu odmora na prvi dan sedmice – ovo bezumlje ostavljeno je za kasnije vreme. Oni takodje nisu tvrdili da je prvi dan zamenio sedmi.» (Džudson Tejlor, južni baptist, pripadnik najveće protestantske crkve u Americi).

Nedelja u Novom zavetu

Biblija uopšte ne upotrebljava reč «nedelja», pa tako ni biblijski pisci ne upotrebljavaju imena kojima danas označavamo sedmične dane. Sedmični dani u Bibliji jednostavno su obeleženi brojevima. Nedelja – prvi dan, ponedeljak – drugi dan, itd. Jedini izuzeci su petak i subota. Petak je bio «dan pripreme», a sedmi dan je nazvan Šabat – Dan odmora. (Još i danas se u nekim jezecima tako nazivaju sedmični dani, npr. u jevrejskom, arapskom, portugalskom, grčkom i persijskom.)

1. Prvi put se nedelja spominje prilikom stvaranja kao «dan prvi». (1. Mojsijeva 1,5)
2. Drugi put nedelja je spomenuta u Jevandjelju po Mateju 28,1. kada je saopšteno da su žene posle Subote, rano u nedelju ujutro, došle na Isusov grob.
3. U Jevandjelju po Marku 16,1.2 opisan je isti događaj kao u Jevandjelju po Mateju 28,1.
4. Tekst u Jevandjelju po Marku 16,9. izveštava da se Isus posle vaskrsenja u prvi dan sedmice pokazao Mariji Magdaleni.
5. Stih u Jevandjelju po Luki 24,1. isto kao i stihovi iz Jevandjelja po Mateju i Marku, izveštava o tome kako su žene u rano jutro prvog dana u sedmici došle na Hristov grob.
6. Tekst u Jevandjelju po Jovanu 20,1. opisuje kako je Marija Magdalena, prvog dana u sedmici, došla na Isusov grob.
7. Stih iz Jevandjelja po Jovanu 20,19. izveštava da su se učenici okupili u Gornjoj sobi. Neki ovaj sastanak smatraju prvim nedeljnim bogoslužjenjem, uspomenom na Hristovo vaskrsenje. Mnogi ubedljivi dokazi ističu da to nije tako. Apostol Jovan kaže da su se učenici okupili «od straha jevrejskoga», i to je bio razlog njihovog okupljanja. O istom okupljanju izveštava i tekst u Jevandjelju po Luci 24,33-47. Iz opisa apostola Luke jasno proističe da učenici nisu bili osvedočeni da

- je Isus vaskrsao. Kada im se Isus pokazao, veoma su se uplašili, jer su mislili da je to duh (Luka 24,37).
8. Osmo spominjanje prvog dana sedmice zabeleženo je u Delima apostolskim 20,7-12. U ovom tekstu, jedini put u celoj Bibliji, opisano je bogoslužjenje koje održano u nedelju. U biblijsko vreme dan je otpočinjao i završavao se uveče prilikom Sunčevog zalaska (vidi: Luka 23,54). Prema tome, u to vreme je, u stvari, otpočeo prvi dan sedmice, a to vreme danas nazivamo subotom uveče. Apostol Pavle je želeo sledećeg jutra – nazvali bismo ga nedelja ujutro – da otputuje u As. Tako je crkva u Troadi odlučila da održi oproštajnu službu Večere Gospodnje. Pavle je propovedao cele noći (vidi: stih 11). Posle doručka u nedelju ujutro, grupa misionara krenula je na put. Najveći deo grupe otplovila je u As. Apostol Pavle je proveo svoje nedelju tako što je putovao 30-50 km od jednog do drugog grada. Tu ne postoji nikakav nagoveštaj o tome da je Pavle smatrao nedelju svetom. Isto tako i apostol Luka koji izveštava o ovom događaju, nedelju naziva jednostavno prvim danom u sedmici.
  9. Poslednji put nedelja se spominje u 1. Korinćanima 16,1-4. Nekoliko površnih čitalaca smatra da ovi stihovi predstavljaju opis nedeljnog bogoslužjenja na kome su skupljani darovi. Ipak, pročitajmo šta je u stvari apostol Pavle pisao: «A za milostinju svetima, kao što uredih po crkvama Galatijskim onako i vi da činite. Svaki prvi dan nedelje neka svaki od vas ostavlja kod sebe i skuplja koliko može, da ne bivaju zbiranja kad dodjem.» Ako malo novca ostavljam na stranu, sigurno ga neću odmah staviti uz korpu za skupljanje dara. Ako nešto ostavim na stranu, onda je to u kući, jer je tamo mesto na kome ću taj novac sačuvati. Ono što Pavle rekao Korinćanima sasvim je jednostavno: Hrišćani u Jerusalimu bili su veoma siromašni. Hrišćani treba da pomažu jedni druge. Ostavite početkom sedmice nešto novca na stranu za siromašnu braću u Jerusalimu, pre nego što nešto drugo počnete da radite. Kada onda dodjem, nećete morati očajnički da tražite nešto novca da biste ga stavili u korpu za priloge, jer ste svake sedmice ostavljali na stranu dar sa ovom svrhom. Čak i ovde apostol Pavle ne pridaje neki naročiti značaj nedelji. On jednostavno upotrebljava naziv za ovaj dan. Nedelja je za Pavla i prve hrišćane predstajala običan dan. Prvi dan sedmice, daklem, ni na jednom od ovih devet mesta nije nazvan svetim. Takodje, ne postoji nikakav nagoveštaj o tome da ga je Bog odredio hrišćanima kao naročiti dan za svetkovanje.

Zanimljiva su još dva stiha. U Otkrivenju 1,10. apostol Jovan piše: «Bejah u duhu u dan Gospodnji.» (Bakotić) Pošto danas mnogi poštovaoci nedelje označavaju ovaj dan kao Gospodnji dan, smatra se da je i Jovan pre 1900 godina isto tako mislio. Neodrživost ovog argumenta postaće jasna pomoću jednog sličnog primera: u prezbiterijanskim crkvama bilo je uobičajeno da se nedelja naziva sabat, odnosno subota. Znači, primenjujući isti princip, po kome Biblija upotrebljava reč Sabbath, odnosno Subota, treba da podrazumevamo reč «nedelja». Sa ovim se niko ne može složiti.

U prilog dokazu da je apostol Jovan pod «danom Gospodnjim» podrazumevao nedelju, potrebno bi bilo otkriti dokument, koji bio bio napisan pre Otkrivenja ili otprilike u isto vreme, u kome bi «dan Gospodnji» bio označen kao nedelja. Takav dokument ne postoji. Nedelja se prvi put spominje kao Gospodnji dan u jednom falsifikovanom dokumentu, otprilike 75 godina kasnije koji se naziva Petrovo jevandjelje. On je napisan čitav vek

posle Petrove smrti, sa namerom da prevari ljude i navede ih da veruju da je pisac bio apostol Petar. U ono vreme mnogi ljudi falsifikovali su dokumenta, pokušavajući da dokažu da su apostoli verovali i propovedali njihovu lažnu nauku.

Tekstovi iz Jevandjelja po Mateju 12,8; Marku 2,28. i Luki 6,5. dokazuju koji je dan Isus lično označio kao Gospodnji dan. «Jer je gospodar od subote sin čovečiji.»

Neki navode tekst iz Kološanima 2,16. u želji da ukažu na činjenicu da je Subota ukinuta. Oni nisu naveli 17 stih kojim se rečenica završava. «Da vas dakle niko ne osudjuje za jelo i za piće, ili za kakav praznik, ili za mladine, ili za subote, koje je sve bilo sen od onoga što šćaše da dodje.» (Kološanima 2,16,17)

Apostol Pavle ovde ponavlja veliki osnovni Zakon koji je Hristos u Jevandjelju po Mateju 7,1.2. postavio i utvrdio. U prvobitnoj zajednici mnogi hrišćani su i dalje držali crkvene praznike, iako je nauka koju je trebalo da objave, potvrđena i jasno objavljena u Isusovoj službi. Neki su naglašavali da ove odredbe više ne obavezuju i kritikovali su one koji su se i dalje tako molili, kako su to činili njihovi preci. Pavle je osudio ovakvu kritiku i preporučio da je svakom dopušteno da sledi svoju odluku.

U Rimljanima 14,1-8. apostol Pavle se bavi ovim pitanjem i ovom osnovnom zakonu potvrđuje važnost.

Medjutim, mora se razmisliti o činjenici da Pavle u Poslanici Kološanima ne govori o sedmičnoj Suboti. On govori o subotama «koje je bilo sen od onoga što šćaše da dodje». Sedmična Subota je uspomena na Božje stvaralačko delo. Kao i svaki praznik, koji predstavlja uspomena, vraća nas unazad, na stvaranje, a ne usmerava unapred, na Hrista. U toku jedne jevrejske godine bilo je mnogo subota koje su bile «sen budućnih stvari (one su spomenute u 3. Mojsijevoj 23,4-44). Ove ceremonijalne subote bile su povezane sa Pashom ili drugim praznicima, koji su ukazivali na Isusovu buduću službu (vidi: 1. Korinćanima 5,7). Hrišćani više ne moraju da drže ove naročite subote. Umesto toga prilikom Večere Gospodnje treba da učestvujemo u uspomeni na Hristovu smrt «dok on ne dodje». (1. Korinćanima 11,26; Bakotić)

Važno je znati: Samo je Biblija pouzdan izvor za hrišćansko verovanje

Zadivljujuće: stil jasnih Isusovih odgovora na pitanja.

Neuporedivo: Hristova božanska želja da nas sačuva od svake zamke.

Neshvatljivo: vrednost ljudskog života u Hristovoj milosti.

Veličanstveno: Hristova pomoć u otvaranju čovekovog srca za Božju misao.